

25. september 2017

TALE

Samrådstale CE-CH

Samrådsspørgsmål CE

Ministeren bedes redegøre for, hvor mange uddannelseshjælps-, kontanthjælps og integrationsydelsesmodtagere, der hverken modtog aktiv indsats (løntilskud, virksomhedspraktik eller vejledning og opkvalificering) eller mentorstøtte i årene 2014, 2015 og 2016.

Samrådsspørgsmål CF

Finder ministeren det acceptabelt, at der i dag er over 16.000 uddannelseshjælps-, kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere, der hverken får aktiv indsats (løntilskud, virksomhedspraktik eller vejledning og opkvalificering) eller mentorstøtte, på trods af, at der med aftalen om kontanthjælpsreformen af 18. april 2013, blev indført et lovkrav med virkning fra 1. januar 2014 om, at alle i kontanthjælpsystemet skal have enten aktiv indsats (løntilskud, virksomhedspraktik eller vejledning og opkvalificering) eller som minimum mentorstøtte?

Samrådsspørgsmål CG

Ministeren bedes redegøre for, hvordan den besparelse på 400 mio. kr. årligt på en aktive indsats til kontanthjælpsmodtagere, og den dertilhørende forringelse af minimumskravet for mentorindsats til de mest udsatte kontanthjælpsmodtagere, som blev aftalen i efteråret 2015 med blå bloks finanslovsaftale for 2016, har påvirket omfanget af indsats til de mest udsatte kontanthjælpsmodtagere.

Samrådsspørgsmål CH

Hvad vil ministeren gøre for at sikre, at også de mest udsatte kontanthjælpsmodtagere som minimum får en mentor, som det blev aftalt med kontanthjælpsreformen af 18. april 2013?

Indledning

Samrådet i dag handler om nogle af vores mest udsatte borgere, og om hvorvidt de overlades til sig selv og ikke får hjælp til at nærme sig arbejdsmarkedet. Det er, synes jeg, en helt afgørende diskussion.

Der må ikke herske nogen tvivl om, at de tal, som jeg har svaret Folketinget, finder jeg aldeles uacceptable. Det kræver selvfølgelig også yderlige politiske handlinger, end dem, som jeg allerede har foretaget. Det vil jeg vende tilbage til.

Med kontanthjælpsreformen fra 2013 blev der med syvtommersøm slået fast, at ingen udsatte borgere må overlades til sig selv. Alle skal have en indsats, der kan bringe dem tættere på arbejdsmarkedet, så de kan få mulighed for at forsørge sig selv.

Reglerne er i dag lige så klare, som de politiske visioner var dengang.

De Jobparate kontanthjælpsmodtagere, der vurderes at kunne komme i arbejde indenfor 3 måneder, har ret og pligt til et tilbud efter 3 måneder, som skal være nytteindsats, virksomhedspraktik eller løntilskud, og herefter et aktivt tilbud hver gang personen har fået kontanthjælp uafbrudt i 6 måneder.

For de Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere er det sådan, at de har ret til en koordinerende sagsbehandler, der skal sikre, at den faglige indsats er koordineret på tværs af forvaltningerne i kommunen, og de skal senest efter 6 måneder have et aktivt tilbud, og herefter et tilbud hver gang personen har fået kontanthjælp uafbrudt i 12 måneder.

Hvis borgeren på grund af personlige forhold ikke aktuelt kan deltage i de aktive tilbud, skal borgeren som minimum have individuel støtte fra en mentor hver anden uge.

Borgeren kan dog fritages for mentorstøtten, hvis borgeren i løbet af kort tid skal på barsel eller overgå til efterløn.

Herudover kan borgeren i meget få tilfælde fritages for mentorstøtte. Det kan være, hvis borgeren er indlagt på hospitalet i en længere periode fx i koma, eller hvis borgeren har en psykisk sygdom, der gør, at personens helbred vil blive forringet, hvis der skal være kontakt til en mentor.

Så lad mig en gang for alle slå fast, at det skal der rettes op på, og jeg er i fuld gang, også inden det her samråd.

Mine konkrete initiativer kommer jeg nærmere ind på.

Siden dette samråd blev berammet, er vi også blevet bekendt med, at manglende indsats ikke er et isoleret problem på kontanthjælpsområdet, men en udfordring på tværs af ydelser. Velvidende at der selvfølgelig er forskellige regler og krav til indsatsen på tværs af ydelser.

Udvalget er orienteret herom med besvarelsen af BEU 552-555, og som det fremgik af disse svar har jeg netop nu indkaldt KL's formandskab til en drøftelse.

Jeg ser frem til et møde og forhåbentlig en god og konstruktiv dialog om de tal, og hvorfor de ser ud, som de gør.

Svar på CE: Problemets omfang

Og lad mig så nu vende tilbage til spørgsmål CE om problemets omfang på kontanthjælpsområdet i 2014, 2015 og 2016.

Tallene, jeg nævner nu, tager udgangspunkt i antallet af personer på kontanthjælp, uddannelseshjælp og integrationsydelse, som har været på ydelsen hele året.

Af dem var der 16.735 personer i 2014, som ikke fik en aktiv indsats eller mentorstøtte. Det svarer til 18 pct. af samtlige personer, der havde været i kontanthjælpssystemet hele 2014.

I 2015 var det 17.027 personer, som ikke fik nogen former for indsats. Det svarer til 19 pct.

Og i 2016 var det 16.630 personer. Det svarer til 19 pct.

Problemets omfang har således desværre ligget konstant i perioden 2014, 2015 og 2016.

Jeg nævner igen de præcise tal for, hvor stor en andel, der ikke har fået en indsats eller mentorstøtte:

2014: 18 pct.

2015: 19 pct.

2016: 19 pct.

Så i alle tre år har der været tale om, at knap hver femte, der har været i kontanthjælpssystemet gennem et helt år, hverken har fået en indsats eller mentorstøtte.

Det er med andre ord noget der skal gøres noget ved, og et problem som kræver politisk handling.

Det er jo desværre også et problem, der går på tværs af regeringer. Det siger jeg bare, hvis der er nogle, der ikke lige kan huske, hvornår der var regeringsskifte. Det er sådan set ikke for at gøre det her til en diskussion om hvorvidt det er Henrik Dam's skyld eller andres skyld.

Men det var både et problem i 2014, hvor der var en anden regering, og halvdelen af 2015, hvor der også var en anden regering. Og så er det så heller ikke, må man sige, blevet væsentlig bedre i den

periode vi så har set fra den resterende del af 2015 og så i 2016.

Svar på CF: Det er helt uacceptabelt

Derfor leder det mig også over til det spørgsmål, der hedder CF, der går på, om jeg finder de tal, jeg lige har nævnt, acceptable.

Som tidligere nævnt kan der være nogle forklaringer, der ligger bag, at en kontanthjælpsmodtager ikke har modtaget indsats eller mentorstøtte. Og den type fritagelser er tallene ikke rensset for.

Samtidig siger tallene jo ikke noget om, hvorvidt der er tale om en borger, som modtager indsatser fra andre forvaltninger – og fx har en støttekontaktperson fra socialforvaltningen.

Trods disse forbehold synes jeg, at antallet af passive kontanthjælpsmodtagere desværre er tankevækkende og opsigtsvækkende, ligesom der jo desværre også er en stor kommunal variation i tallene. Det synes jeg også, man skylder at sige. Og her tegner sig ikke noget billede af, om det er en bestemt farve borgmester, som har det kommunale ansvar. Det er meget på kryds og tværs af politisk farve.

Som jeg sagde indledningsvist, er omfanget af personer, der ikke får nogen former for indsats, uac-

ceptabelt. Det tror jeg, at vi alle kan blive enige om.

Udvalget er også bekendt med min holdning. Jeg har på intet tidspunkt lagt skjul på, at vi ikke må behandle vores medborgere på den måde.

Jeg har løbende holdt udvalget orienteret og slået fast gentagne gange, at nogle af de mest udsatte borgere ikke skal overlades til sig selv.

Det handler om, at udsatte kontanthjælpsmodtagere skal hjælpes ind på arbejdsmarkedet – og væk fra kontanthjælp, som er, bliver og skal være en midlertidig ydelse.

Så er der måske nogle, der vil spørge: Hvad er det helt præcist, jeg har gjort, som minister i forhold til de her ting, som jeg er opmærksom på. Der vil jeg nævne, at der er taget en række initiativer, som er taget på baggrund af både tidligere beslutninger, som jeg ikke har været en del af og beslutninger jeg har taget.

Jeg vil jo så nævne, at vi har udmøntet den pulje, der hedder ”Flere skal med”, som er en del af satspuljeinitiativet. Som jo også har en effekt for dem, der har været mange år på kontanthjælp.

I det projektgennemanalyserede vi blandt andet målgruppen for satspuljeinitiativet og fandt i en klyngeanalyse frem til, at omkring 10.000 borgere, som havde været i kontanthjælpssystemet i mere end fem år og ikke havde modtaget en aktiv indsats eller mentorstøtte i mindst et år.

Siden har jeg taget en række skridt for at komme problemet til livs, og for også at blive klogere på, hvad der ligger bag den manglende indsats. Derudover bliver jeg nødt til at have større indsigt i, hvad kommunerne oplever af udfordringer i arbejdet med netop de mest udsatte kontanthjælpsmodtagere.

Det er så også det, som jeg vil tillade mig at vende tilbage til i afslutningen.

Svar på spørgsmål CG om finanslov 2016

Først vil jeg holde mig til rækkefølgen og besvare spørgsmål CG om finansloven for 2016 og budgetforbedringen på mentorordningen og indsatsen for kontanthjælpsmodtagere, der gav et provenu på 400 mio. kr. årligt.

Først og fremmest så køber jeg ikke præmissen i samrådsspørgsmålet. Jeg mener ikke, at der er tale om en forringelse.

I 2015 brugte vi ca. 6 mia. kr. på aktive beskæftigelsesindsatser til blandt andet dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere, herunder mentorstøtte.

Og som den ansvarlige regering ser vi selvfølgelig løbende på, om ressourcerne prioriteres fornuftigt, og ikke mindst om de bruges rigtigt.

Samtidig vil vi gerne sikre, at både aktive tilbud og mentorordningen bruges målrettet og effektivt, så de kobles op på rigtige arbejdspladser. Fordi virksomhedsrettede indsatser har den bedste effekt – også for de udsatte borgere.

Det er korrekt, at vi har lempet proceskravet for, hvor ofte kommunerne skal tilbyde mentorstøtte til udsatte kontanthjælpsmodtagere, fra mindst en gang om ugen til nu en gang hver anden uge.

Det giver kommunerne mulighed for at tilrettelægge tilbuddet mere fleksibelt og prioritere mentorstøtten der, hvor effekten er størst.

Vi vil med andre ord prioritere og dreje indsatsen for kontanthjælpsmodtagere over mod virksomhederne og slække på proceskravene i indsatsen.

I forlængelse heraf er det også passende at fremhæve regeringens arbejde med netop at forenkle

beskæftigelsesindsatsen, der udsprang af blandt andet den KL-aftale, der var her i sommer.

Efter min mening er beskæftigelsespolitikken bygget op om for mange proceskrav og for detaljerede krav til, hvilken indsats der gives de enkelte målgrupper. De regler går vi nu efter, og ser på om de giver mening for borgerne og ikke mindst kommunerne.

Den enkelte borger hjælpes bedst tilbage til arbejdsmarkedet gennem en individuel indsats, og det kan være svært, når indsatsen er styret af mange proceskrav.

Vi har brug for et nyt og forenklet beskæftigelses-system, der i højere grad bygger på frihed i den kommunale beskæftigelsesindsats, mindre procesregulering og et klart fokus på job.

Det kommer også til at præge regeringens samlede udspil til et nyt og forenklet beskæftigelsessystem, som jeg håber vi kan offentliggøre senere på efteråret.

De skridt vi tog med finanslovsaftalen for 2016 er på mange måder den rigtige retning, og den måde vi vil fortsætte, når vi skal forenkles og afbureaukratisere beskæftigelsesindsatsen.

Af tallene for den manglende indsats, der fremgik af mit svar på spørgsmål CE, er der heller ikke noget der tyder på, at de lempeligere proceskrav på mentorordningen, der trådte i kraft 1. januar 2016, har påvirket problemets omfang, da problemets omfang har været konstant.

Nu vil den kvikke samrådsdeltager nok spørge, hvordan det her hænger sammen? Vi ser, at kommunerne ikke tilbyder udsatte kontanthjælpsmodtagere den indsats, de har krav på, og så vil ministeren sætte kommunerne endnu mere fri.

Det spørgsmål vil jeg tro, at der er en der vil stille. Jeg ville tro, at Finn Sørensen var kandidat til det spørgsmål, eller Leif Lahn.

Her må jeg bare sige, at formålet med et nyt og forenklet beskæftigelsessystem med færre proceskrav og større frihed i den kommunale beskæftigelsesindsats, er, at alle ledige får en bedre, mere individuel og effektiv indsats – ikke det modsatte. Det er med andre ord: Frihed under ansvar.

Det betyder også, at hvis man giver en større grad af frihed, så skal der selvfølgelig også være en helt anderledes opfølgning for at sikre, at man ikke bliver overladt til sig selv. Det er så den anden del af hele det her spørgsmål: Nemlig, det at man også

har en retssikkerhed som borger, og at man også er sikker på, at der bliver taget hånd om borgeren.

Hele vejen rundt handler det om at skabe bedre rammer for, at kommunerne får mere fokus på effekten af indsatsen – det skal gavne borgeren.

Vi ved også fra de kommuner, som har lavet en prioriteret indsats, som beskæftigelsesudvalget også har haft mulighed for at høre om, at når man laver en målrettet indsats over for nogle af de udsatte borgere, så gavner det først og fremmest borgeren.

Men det har også haft den effekt, at de kommuner, der har investeret markant i det her område, hvad end det er en socialdemokratisk kommune eller en venstrekommune, så har det også haft den sideeffekt, at det også har gavnet kommunekassen. Plus, at det også har skabt flere jobåbninger til de virksomheder, der har manglet hænder.

Jeg vil gerne understrege igen, at ingen borgere skal være på passiv forsørgelse. Passivitet hjælper ikke nogen som helst. Og det kræver også mere politisk opmærksomhed.

Svar på spørgsmål CH: Igangsætte initiativer

Det leder mig over til de tiltag, jeg har sat i værk for at rette op på de problemer, som vi står med.

Som jeg allerede har tilkendegivet, så handlede jeg, da jeg blev opmærksom på problemet.

Det gjorde jeg blandt andet den 7. april, hvor jeg skrev til samtlige borgmestre. I brevet gør jeg opmærksom på den manglende indsats, og at kommunerne har en klar forpligtelse til at lave den indsats, som jeg også forventer, de lever op til.

I juni måned følger direktøren i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering – STAR – op på min skrivelse med et brev til samtlige forvaltningschefer og jobcenterchefer på beskæftigelsesområdet.

Direktøren for STAR henviser igen til den manglende indsats og kommunernes ansvar. I brevet vedlægges der desuden et notat, der redegør for reglerne, samt en kommunefordelt opgørelse over antallet af personer, der ikke har modtaget et aktivt tilbud eller mentorstøtte i mere end et år.

Den 18. august sender jeg et brev til fem udvalgte kommuner, hvor problemets omfang er særligt stort. Jeg beder dem helt specifikt om at udarbejde en redegørelse for, hvorfor tallene ser ud, som de gør, og hvad kommunerne vil sætte i værk for at løse problemet.

Og så kan man spørge: Hvorfor er det lige præcis fem kommuner?

De fem kommuner er udvalgt ud fra to kriterier:

- Højeste andel, der ikke har fået en indsats. Og punkt nummer to:
- Antallet, der ikke modtager en indsats, udgør mindst 250 personer.

Fristen for at sende redegørelserne ind til Beskæftigelsesministeriet var den 20. september. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering er nu i fuld gang med at gennemgå dem.

I den forbindelse holder styrelsen også separate møder med hver kommune, hvor redegørelserne gennemgås. Netop, meget apropos, i dag holdes det første møde mellem styrelsen og Holbæk Kommune.

For mig er det helt afgørende, at vi har en tæt dialog med de fem kommuner – og at vi viser lydhørhed over for de meldinger, som de måtte komme med.

Og i den dialog med kommunerne vil vi også være meget lydhøre overfor, om der er noget vi kan gøre bedre fra centralt hold for at understøtte, at borgerne får en indsats.

Jeg har også tænkt mig at orientere udvalget, når styrelsen er færdig med at gennemgå de redegørel-

ser, der er sendt ind, og har holdt møder med de fem kommuner.

Helt konkret vil jeg invitere til en teknisk gennemgang, hvor STAR – Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering – kan komme og fortælle om, hvad der er kommet ud af redegørelserne og hvad redegørelserne indeholder.

I den forbindelse kan man også, som Beskæftigelsesudvalg, få oversendt de redegørelser, der er blevet sendt ind.

I samme forbindelse har jeg tænkt mig, på det samme møde, at fortælle om det møde jeg så måtte have med KL's formandskab, og hvad jeg også som minister har tænkt mig at gøre på baggrund af det, som KL vil oplyse mig om.

Afslutning

Lad mig til sidst samle op. Den manglende indsats er uacceptabel. For mange borgere er overladt til sig selv rundt om i landets kommuner.

Vi hjælper ikke nogle af vores mest udsatte borgere tættere på arbejdsmarkedet, ved at lade dem blive overladt til sig selv. Og alle i kontanthjælpssystemet har krav på hjælp, det fremgår af lovgivningen.

Det er derfor, at de her tiltag nu er sat i søen. Jeg kan også sige, at der vil være behov for yderligere tiltag.

Til sidst vil jeg nævne, at jeg, på baggrund af de tal, som er kommet frem, nu har bedt om, at der bliver lavet en årlig redegørelse til mig som minister, og som Folketinget også vil få, hvor vi ser på kontanthjælpssystemet under ét.

Det er jo blandt andet det, som temaet i dag handler om her i samrådet.

For jeg synes der er mangel på opfølgning i forhold til, hvordan tallene udvikler sig.

Man kan med rette sige, at det her bør være noget som man som folketing drøfter mindst én gang om året, hvordan udviklingen er.

Og det har vi i særdeleshed, synes jeg, en særlig forpligtelse for nu – det bør man altid have – men der er ikke nogen undskyldning i øjeblikket, fordi økonomien har det godt, det går godt i landets kommuner, og derfor er der, synes jeg, et særligt stærkt behov for at vi også bruger de her økonomiske tider til at tage hånd om dem, der har det sværest.

Så det vil jeg så i dag nævne, at det vil der blive taget initiativ til, og jeg forventer, at den første årlige redegørelse, i den form den får, kan ligge her i starten af 2018, sådan at vi får fulgt op på, hvordan tallene i 2017 ser ud.

Men der er meget behov for, at dykke ned i de her tal.

Det siger sig selv, der kan være slør i tallene, som jeg nævnte, men der kan selvfølgelig ikke være så meget slør, at der ikke er et problem, det skynder jeg mig da også at sige.

Hvis man ligesom siger, at der ikke er noget problem, fordi det måtte dække over en manglende indberetning, så tror jeg godt i dag, at man kan konkludere, at så stor forskel kan der ikke være.

Der kan være nogle ting, der ikke er godt nok oplyst fra kommunernes side, der kan være ting, som vi ikke kan konstatere i tallene, men der er desværre for mange udsatte borgere, som ikke får den hjælp de skal have.

Og det har vi en interesse i og forpligtigelse for at gøre noget ved.